

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

IX. Soluuntur obiectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

præcipit: *Bonum est, inquit, pœnitere, annon? quid reuoluit Deus præcipit.*

Sed obiectiones aliquæ soluendæ sunt, quas non Hæretici, sed Catholici, explicandæ rei gratia, proponere solent.

CAPVT IX.

Soluuntur obiectiones.

PRIMA obiectio. Baptismus, vt etiam Sacramenta cetera, non ponenti obicem, gratiam confert: sed obicem non ponit, qui vitam nouã proponit, & nullius peccati complacentiam habet, etiam si fortè non detestetur reipsa peccatum.

RESPONDEO, non potest rectè dici, nõ ponere obicem, qui sine dispositione necessaria ad Sacramentum accedit: alioqui non solùm sine detestatione peccati, sed etiam sine fide posset aliquis per Baptismum iustificari. Esse autem pœnitentiam, quæ sine peccati detestatione nulla est, dispositionem ad Baptismum; docet Apostolus Petrus Actor. 2. *Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum.* qui idem nuper Trident. Concil. declarauit sess. 6. cap. 6. & ante S. Thomas 3. part. quæst. 86. art. 2. ad primum, & alij Theologi communiter tradere consueuerunt. Qui enim propria voluntatis actione à Deo auersus per peccatum fuerat; non potest ad gratiam Dei ceteri dispositus, nisi per contrariam actionem conuertatur ad Deum. Neque tamen necesse erit, vt Pœnitentia, quæ per Baptismum præcedit, contritionem illam perfectam contineat, quæ etiam sine Sacramento reipsa suscepto, peccata omnia delet: nam cùm Baptismus Sacramentum sit regenerationis & renouationis, vim habet verè iustificandi & renouandi, proinde non necessariò exigit hominem iam per contritionem illam perfectam iustificatum. Et hoc fortassè sibi voluit auctor COMMENTARIORVM in Paulum, quæ Ambrosio adscribuntur; cùm in illa verba cap. II. ad Rom. *Sine Pœnitentia sunt dona Dei,* scriptum reliquit, gratiam Dei in Baptismo neque gemitum, neque plangitum requirere, sed solam ex corde professionem. Non enim auctor ille peccati detestationem ac Pœnitentiam omninò

reiecit

reiecit ab eo, qui baptizandus est, sed perfectam illam contritionem, quæ sine exteriori actione vix reperitur.

SECUNDA obiectio. Caritas videtur omninò sufficere ad iustificationem, & salutem, etiam si absque Pœnitentia & contritione in aliquo reperiat; nam *Vniuersa delicta operit caritas*. Prouerb. 10.

RESPONDEO, caritas vera sine dubio sufficit ad salutem, & iustificationem: nam vbicumque adest caritas, ibi adest iustitia, & inde necessariò abest peccatum lethale; nam *Qui diligit, legem implet*. Roman. 13. qui autem legem implet, iustus est, neque ei deest aliquid ad salutem, iuxta illud Matth. 19. *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata*. Quare rectè S. AVGVSTINVS tractatu quinto in epistolam Ioannis: *Dilectio*, inquit, *sola discernit inter filios Dei, & filios Diaboli*. Et infra: *Hæc est preciosa margarita, sine qua nihil tibi prodest, quodcumq; habueris; quam si solam habes, sufficit tibi*. Et ipse etiam S. IOANNES, teste S. Hieronymo in comment. cap. 6. epistolæ ad Galatas, de præcepto caritatis sententiam illam pronunciauit: *Præceptum Domini est, & si solum fiat, sufficit*. Veruntamen caritas vera, sine vera contritione in eo, qui peccati mortalis conscientiam habet, nullo modo existerè potest: & idè, licet caritas etiam sola, sufficiat; rectè dicunt Theologi, contritionem in eo, qui crimen lethale commisit, esse medium necessarium ad iustificationem & salutem. Quemadmodum & fides, ac spes necessariæ sunt, tametsi sola caritas (Augustino teste) sufficiat: nam caritas sine fide & spe nulla est. Itaque sola caritas sufficere dicitur, quia nunquam est sola, sed chorum aliarum virtutum partim sequitur, partim præcedit. Et hoc est, quod S. Thomas docet 3. part. quæst. 84. art. 5. ad 2. cum negat, charitatem sine pœnitentia ad iustificationem posse sufficere: rationem enim reddit, quia caritas Pœnitentiam requirit, & efficit. Quomodo enim potest aliquis verè Deum diligere, nisi peccatum detestetur, per quod à gratia Dei excidit?

SED obiiciunt quidam; interdum mentem hominis ita repente ad amorem Dei conuerti, vt ocium non habeat in peccata respiciendi: interdum etiam peccatores ad martyrium ita rapi, vt possint quidem dilectionis actum elicere, quo

quo se ad mortem propter Christum offerant, sed metu illo præsentis turbatos, de peccatis præteritis cogitare non posse: interdum quoque ita esse oblitos peccatorum suorum, ut sine miraculo nequeant ea peccata ad memoriam reuocare.

SED primum & secundum membrum huius dubitationis, non difficulter explicari possunt. Nam qui conscientiam peccati mortalis gerunt, nihil prius cogitant, cum conuertantur ad Deum, quam peccata sua: tunc enim maximè conscientia stimulus sentitur, cum is placere incipit, quem peccando offendimus, & cuius gratiam desideramus. Quod etiam experimur in rebus humanis. Qui enim non magnè faciunt amicitiam alicuius, facilè obliuiscuntur iniurias, quas illi fecerunt; sed cum reconciliari cupiunt, tunc ad memoriam redeunt omnes iniuriæ: sic etiam mors imminens, seu per martyrium, seu alia ratione; non modò non impedit, sed etiam excitat recordationem peccatorum. Quod CHRYSOSTOMVS pulchrè probat, in homil. 4. de Lazaro, exemplo fratrum Ioseph, qui cum penè iam oblitè essent iniuriam, quam in illum contulerant, redacti postea ad angustias, dixerunt: *Merito hæc patimur, quia peccauimus fratrem nostrum.* Genes. 42. Et S. CYPRIANVS idem oblitè in serm. de lapsis, exemplo trium puerorum: *Ananias, Misael, Azarias, illustres ac nobiles pueri, quo minus Exomologesi Deo facerent, nec inter flammis, & caminis exastuantis incendia quieuerunt.*

DE tertio verò membro dubitationis, equidem arbitror in eo locum habere, quod quidam docent de contritione virtuali. Nam etiam si contritionem planè formalem ordinariè requirit censeam; tamen in duobus casibus sufficere existimo virtualem. PRIMUM, quando aliquis post accuratam discussionem conscientia suæ, non potest ad memoriam peccatum, vel peccata sua lethalia reuocare. DEINDE, cum aliquis neque peccati lethalis conscientiam habet, neque ocium vitam suam excutiendi, ut si fortè rapiatur subito ad martyrium: tunc enim credibile est, posse hominem peccatum dilectionis, in qua contritio virtute continetur, à peccatis occultis iustificari.

Rati

Ratio est INPRIMIS, quoniam alioqui frustra cum Davide diceremus Deo: *Ab occultis meis munda me Domine.* Psalm. 18. Nam si absque formali contritione nulla peccata deleri possunt, & contritio formalis de occultis haberi nequit: certè sequitur, ut ab occultis nulla ratione liberari possimus; quorsum igitur oramus, si quod petimus, impetrari non potest? DEINDE, sicut legimus Lucæ 13. *Nisi Pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis:* sic etiam legimus Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.* Et Ioan. 6. *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, non habebitis vitam in vobis.* Atqui omnes concedunt, Baptismum & Eucharistiam, cum re ipsa haberi nequeunt, per votum posse suppleri. ADHÆC sanctus Augustinus in epist. 48. ad Vincentium, scribit, Cyprianum aut correxisse errorem illum suum, aut texisse vberè charitatis, & à Patre cœlesti purgatum in eo falce passionis. Et S. Thomas 3. part. quæst. 87. artic. 1. disertis verbis scribit, virtualem displicentiam non sufficere ad remissionem peccati mortalis, nisi quantum ad peccata oblita post diligentem inquisitionem: quo loco admittit displicentiam virtualem, pro iis diluendis criminibus, quæ ad memoriam reuocari non possunt. DENIQUE mirum est, si non absurdum videatur, posse contingere, ut homines aliqui in media Ecclesia, sine miraculo iustificari nequeant: quales nimirum illi essent, qui aut morbo, aut senectute, aut alia de causa omnino peccatorum suorum memoriam perdidissent.

TERTIA obiectio aduersus alteram propositionem, quæ erat de præcepto contritionis. Impœnitentia non est speciale aliquod peccatum, sed circumstantia omnium peccatorum, ut sanctus Thomas docet in 2. 2. quæst. 14. articulo 2. non igitur speciale aliquod præceptum de Pœnitentia exstabit.

RESPONDEO, Impœnitentia interdum speciale peccatum est, interdum circumstantia alterius peccati. Speciale peccatum est, quando occurrit tempus, quo tenemur pœnitentiam agere, & eam tamen non agimus. Neque enim præceptum de Pœnitentia agenda, quouis tempore obligat, cum sit affirmatiuum; sed solùm certis temporibus, ut cum versamur in periculo vitæ, cum ad cōfessionem est accedendum,

dum, cùm Deus peculiari inspiratione ad pœnitentiam nos inuitat, iuxta illud Psalm. 94. *Hodie si Vocem eius audieritis, nolite obdurare corda Vestra.* At extra eiusmodi tempora, impœnitentia non tam peccatum nouum, quàm peccati patrati circumstantia est: quamdiu enim quisque in peccato hæret, tamdiu impœnitens dici potest, & semper magis, ac magis difficilem sibi reditum ad gratiam Dei facit. Porro S. Thomas in 2. 2. quæst. 14. art. 2. de impœnitentia ista posteriore loquutus est: idem verò auctor in 3. part. quæst. 84. art. 7. ad 1. agnoscit præceptum naturale de pœnitentia agenda; & quæst. 85. art. 2. speciale præceptum de Pœnitentia consistare confirmat. Sed de his ista sufficiant, de quibus integræ disputationes in libris nostrorum exstant.

CAPVT X.

De quantitate contritionis.

EXTRA controuersia erat; Quantanam esse debeat ea tristitia, quam de peccatis suscipimus, ad iustificationem peccatorum sufficiat. Hic præter triumphantes, atque exultantes Aduersarij: erant enim felocum reperisse, ex quo doctrinam Catholicam de Pœnitentia cum plausu vulgi reprehendant, ut quæ ad desperationem sternat viam, vel cerè planè dubios, atque incertos de sua iustificatione homines reddat.

Martinus Kemnitius in 2. part. Examinis, pag. 963. scribit Concilium Tridentinum exigere ad iustificationem, contritionem charitate perfectam; eam autem contritionem, perfecta sit, probat ex Scoto, habere debere certum gradum intensiōnis, & certo spatio temporis continuari; cùm tamen neque possit vlla ratione constitui, quotus ille gradus sit, neque quantum spatium temporis exigatur. Ita nimirum redduntur perplexa, & implicata omnia. Addit etiam ex testimonio Scholasticorum aliorum, contritionem oportere charitate procedere; charitate autem Deum super omnia diligere debere: ad quam perfectionem nullus Sanctorum hac vita peruenire potest. Ex his ita colligit pag. sequenti

Impossibilis igitur est sufficientia, & perfectio contritionis.